Harjavallan kaupungin lausunto Kokemäen kaupungille koskien maa-ainesten ottamista ja ympäristölupahakemusta

Kaupunkikehityksen lautakunta sekä tekninen lautakunta ovat käsitelleet asiaa kokouksissaan seuraavasti:

Kaula 23.9.2026 § 53

Valmistelija: Ympäristötarkastaja Sanna Kopra-Virtanen

Hakemus koskee maa-ainesten ottamista ja kiviaineksen murskausta Kokemäen kunnassa, Järilän kylässä kiinteistöillä Paavola III 271-411-3-26. Sorapaavola 271-411-3-33 ja Metsäpaavola 271-411-3-34. Osa ottamisalueesta on ollut yli 40 vuotta soran ja hiekan ottotoiminnassa. Alueella on toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa. Maa-ainesten ottamisluvan voimassaoloaika on päättynyt 31.10.2025. Lisäksi ottamisalueella on Etelä-Suomen Aluehallintoviraston 24.5.2016 myöntämä vesilain mukainen päätös maa-ainesten ottamiseen, lupa on voimassa 31.5.2028 saakka. Ottamisalue sijaitsee Järilänvuoren 1-luokan pohjavesialueella ja vedenottamoiden kaukosuojavyöhykkeellä. Pohjaveden virtaussuunta on ottoalueelta vedenottamoille päin.

Lisätietojen antaja: Ympäristötarkastaja Sanna Kopra-Virtanen, puh. 050 452 3025

Esittelijä: Kaupungingeodeetti Jari Prehti

Esityslistan liitteenä: Ympäristölupahakemus liitteineen

Päätösehdotus: Kaupunkikehityksen lautakunta päättää Harjavallan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena antaa Maanrakennus Jouko Kärkkänen Oy:n yhteislupahakemuksesta seuraavan lausunnon:

Harjavallan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen tulkinnan mukaan hakemus on puutteellinen. Lupaa ei tulisi myöntää ilman asianmukaisia lisäselvityksiä ja toimintaa tarkentavia lupamääräyksiä. Ottamisalueen kiinteistöt sijaitsevat vedenhankinnan kannalta tärkeällä Järilänvuoren 1-luokan pohjavesialueella ja vedenottamoiden kaukosuojavyöhykkeellä. Hiittenharjun, Järilänvuoren ja Santamaan pohjavedenottamoiden merkitys Harjavallan kaupungin ja Nakkilan kunnan vedenhankinnassa on erittäin merkittävä eikä ottamoista otettavaa pohjavettä voi korvata lyhyellä aikavälillä ilman talousveden jakeluhäiriötä.

Vaikka kyseessä on olemassa olevan toiminnan jatkaminen, ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että luvan myöntämisen edellytyksenä tulee olla, ettei toiminnasta saa aiheutua missään olosuhteissa pohjaveden laadun tai antoisuuden heikkenemisen vaaraa. Pohjaveden pilaantumisriskin arvioinnissa tulee huomioida yksittäisten toimintojen lisäksi myös toiminnan pitkäaikaisvaikutukset.

Ympäristöministeriön Maa-ainesten ottaminen-oppaan (2020) mukaan ottamisalueiden yhteispinta-ala kaukosuojavyöhykkeillä ei saisi ylittää 10–20 % suojelualueen pinta-alasta, ottaen huomioon alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet. Alueella on huomattavan paljon ottotoiminnassa olevia ja maisemoimattomia maa-ainesten ottoalueita. Maa-ainesten ottamisen osalta päämääränä tulisi olla nykyisen ja aiemman toiminnan aiheuttamien riskien ja haittojen vähentäminen sekä alueiden sopeuttaminen ympäröivään luontoon ja maisemaan. Hakemuksen mukainen maa-ainesten ottaminen on ristiriidassa tämän päämäärän kanssa.

Mikäli lupa toiminnalle myönnetään, tulisi seuraavat asiat huomioida osana lupakäsittelyä tai lupamääräyksiä:

- Ottoalueelle myönnetyn vesilain mukaisen luvan 3. määräyksen mukaan ottotoimintaa on toteutettava vaiheittain niin, että kaivetut kohdat maisemoidaan osa-alueittain ottamisen etenemisen mukaan. Nyt lausunnolla olevassa yhteislupahakemuksen kohdassa 4. Jälkihoito on kuitenkin esitetty, että alueen pohjatasoa ei ole mahdollista maisemoida maa-ainesten ottotoiminnan aikana, koska pohjatasoa tarvitaan varastointi ja liikennöintitarpeita varten. Harjavallan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että varastointi- ja liikennöinti tulee pystyä järjestämään siten, että maisemointia voidaan suorittaa oton edetessä myös ottoalueen pohjatasolla. Ottoalueen vaiheittaisella maisemoinnilla voidaan merkittävästi suojella maaperää ja pohjavettä eivätkä toiminnanharjoittajan logistiset järjestelyt voi olla syynä suojelutavoitteesta poikkeamiseen. Alueelle myönnetyn vesiluvan määräyksiä on ehdottomasti noudatettava, jotta alueen pohjaveden laatu tai antoisuus ei vaarannu.

- Hakemuksessa esitetty alin ottotaso (+35...+36 N2000) täyttää hakemuksen mukaan nykyisten havaintojen perusteella neljän metrin suojakerrosvaatimuksen. Pohjaveden pinnankorkeutta ei kuitenkaan voida luotettavasti arvioida yhden mittapisteen perusteella, sillä pohjaveden pinta voi vaihdella merkittävästi alueen eri osissa. Tämän vuoksi on mahdollista, että maa-ainesten suunniteltu otto ulottuu kiinteistön joissakin kohdissa liian lähelle pohjaveden pintaa tai jopa sen alapuolelle, jolloin pohjaveden ja maa-ainestenoton väliin jäävä suojakerros jää liian ohueksi. Yhden havaintoputken perusteella ei siten voida varmistua siitä, että riittävä suojakerros säilyy koko ottoalueella. Alueelle tulisi asentaa ennen luvan myöntämistä pohjavesiputki tai -putkia, jotta voidaan varmistua siitä, että suojakerroksen vaadittu vahvuus toteutuu kaikissa osissa aluetta. Harjavallan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen pitää 4 metrin suojakerrospaksuutta miniminä ja suosittaa, että suojakerroksen paksuuden tulisi olla vähintään 5 metriä.

- Pohjaveden pinnankorkeus tulee mitata vähintään neljä kertaa vuodessa sekä lisäksi ennen murskausjakson aloittamista ja sen päättymisen jälkeen. Lisäksi pohjaveden laatu tulee tutkia vähintään kaksi kertaa vuodessa. Mikäli tarkkailussa havaitaan pohjaveden pinnan nousevan siten, että suojakerros alittaa neljä metriä, ottotoiminta kyseisellä alueella on keskeytettävä välittömästi ja asiasta on ilmoitettava

valvontaviranomaiselle. Tarkkailuohjelmaa tulee voida tarkistaa valvontaviranomaisen päätöksellä, mikäli pohjaveden laadussa tai pinnankorkeudessa havaitaan muutoksia. Tarkkailuohjelman tulokset tulee toimittaa vuosittain myös Harjavallan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

- Lupamääräyksissä tulee yksiselitteisesti määrätä, että alueella ei saa varastoida polttoaineita tai muita pohjaveden kannalta vaarallisia kemikaaleja. Kaikki ajoneuvojen ja laitteiden huollot tulee suorittaa alueen ulkopuolella. Alueella tulee olla jatkuvasti riittävä määrä imeytysmateriaalia ja öljyntorjuntakalustoa, kaikki poikkeukselliset tilanteet, öljyvuodot ja muut pohjaveden pilaantumisvaaraa aiheuttavat tapahtumat tulee ilmoittaa välittömästi pelastusviranomaiselle sekä Kokemäen ja Harjavallan ympäristönsuojeluviranomaisille.

- Harjavallan ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että hakemuksessa on käsitelty toiminnan mahdollisia riskejä liian suppeasti ottaen huomioon ottoalueen sijainti 1-luokan pohjavesialueella ja vedenottamoiden kaukosuojavyöhykkeellä. Myös maa-ainesasetus (926/2005 2 §:n 3 mom.) edellyttää asianmukaista toiminnan riskien arviointia. Ennen luvan myöntämistä toiminnanharjoittajaa tulee velvoittaa laatimaan riskienhallintasuunnitelma, jossa kuvataan yksityiskohtaisesti toiminta häiriö- ja onnettomuustilanteissa sekä vastuut, yhteystiedot ja ensitorjuntatoimenpiteet. Riskejä on erityisesti käsiteltävä pohjaveden ja maaperän suojelun näkökulmasta. Toiminnanharjoittajan ja lupaviranomaisen tulisi riskinarviota käsitellessään arvioida, onko riskinarvioinnissa esitetty sellaisia seikkoja, joilla olisi vaikutuksia maa-aineslain (555/1981) 12 §:n mukaiseen vakuuden määrään. Koska toiminta sijoittuu vedenottamoiden suoja-alueelle, Harjavallan ympäristönsuojeluviranomainen katsoo myös, että vakuuden tulisi kattaa myös tavanomaisen jälkihoidon lisäksi mahdolliset pohjaveden suojaamiseen liittyvät välittömät torjunta- ja ennallistamistoimenpiteet.

- Alueen tarkastustiheydessä tulisi huomioida erityisesti valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 7 §:n toinen momentti, jonka mukaan valvontaviranomaisen tai sen määräämän viranhaltijan on suoritettava tarkastus riittävän usein toiminnan seuraamiseksi, ottaen huomioon luvan saajan järjestämä omavalvonta ja asiantuntemus sekä ottotoiminnan laatu ja laajuus. Jokaisella tarkastuksella tulee arvioida tarkasti ottamisen laajuutta ja syvyyttä. Lupamääräyksissä tulee edellyttää tiheää kaivutason ja laajuuden tarkkailua myös ottajan toimesta. Käytössä tulisi olla parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukainen mittaustekniikka, jotta suojakerrospaksuuden ja muiden lupamääräysten noudattamista voidaan tehokkaasti ja tosiasiallisesti valvoa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kaupunkikehityksen lautakunnan jäsen Maarit Rajala poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ajaksi klo 17.36 – 17.56 (yleislausekejäävi).

Täytäntöönpano tekninen lautakunta, kaupunginhallitus

Tekla 29.9.2026 § 48

Valmistelija Vesihuoltopäällikkö Marianna Aikala:

Maanrakennus Jouko Kärkkänen Oy:n vanhan maa-ainesluvan voimassaoloaika on päättynyt 31.10.2025 kiinteistöillä Paavola III 271–411–3–26, Sorapaavola 271–411–3–33 ja Metsäpaavola 271–411–3–34. Kiinteistöillä on Aluehallintoviraston myöntämä 31.5.2028 asti voimassa oleva vesilupa sekä Kokemäen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen 24.2.2015 myöntämä toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa kiven murskaukselle. Hakemuksessa suunniteltu ottamisaika on 31.5.2028 asti ja otettava sora-aineksen määrä on 105 000 m^3ktr.

Vesilaitoksen näkemyksen mukaan maa-aineslupaa ei tule myöntää, koska ottamisalue sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeällä 1. luokan Järilänvuoren pohjavesialueella, tarkemmin vedenottamoiden kaukosuojavyöhykkeellä sekä alueella, joka on varattu ylikunnallista tekopohjavesihanketta varten.

Kyseisellä pohjavesialueella sijaitsevat Harjavallan kaupungin ja Nakkilan kunnan vedenhankintaa palvelevat vedenottamot sekä teollisuutta palveleva STEP Oy:n vedenottamo. Ottamisaluetta lähimpänä sijaitsee Nakkilan kunnan Santamaan vedenottamo, joka sijaitsee suunnitelma-alueen rajasta luoteeseen noin 1,8 kilometrin etäisyydellä. Harjavallan kaupungin Järilänvuoren vedenottamo sijaitsee noin 2,3 kilometrin ja Hiittenharjun vedenottamo noin 2,8 kilometrin etäisyydellä ottamisalueesta. Harjavallan teollisuuspuiston STEP Oy:n vedenottamo sijaitsee noin 6 kilometrin etäisyydellä.

Kuten hakemuksessa todetaan, pohjavesi virtaa ottamisalueelta kohti alueen vedenottamoita, eli kaakosta luoteeseen. Maa-ainesten ottaminen ja siihen liittyvä murskaustoiminta muuttavat alueen maaperä- ja pintavesiolosuhteita, joka lisää pohjaveden pilaantumisriskiä.

Hakemuksen kiinteistöt sijoittuvat sora- ja hiekkavaltaiselle harjualueelle, jossa vesi läpäisee hyvin maaperän. Tämän vuoksi maa-ainesten ottaminen kasvattaa riskiä siitä, että haitta-aineita ja muita epäpuhtauksia pääsee pohjaveteen. Pohjaveden virtaussuunnan vuoksi mahdolliset epäpuhtaudet voivat kulkeutua vedenottamoihin ja siten vaarantaa vedenhankinnan kannalta tärkeän pohjaveden.

Lisäksi murskaustoimintaan ja maa-ainesten ottoon liittyy pohjaveden laadulle aiheutuvia riskejä, kuten työkoneiden poltto- ja voiteluaineiden

vuodot, jotka voivat riittävän suojakerroksen puuttuessa päätyä pintavesien mukana pohjaveteen. Vesilaitoksen ymmärryksen mukaan pohjaveden suojelussa lähtökohtana on riskien ennalta ehkäiseminen, ei pelkästään vahinkotilanteisiin varautuminen ja niiden seurausten hallinta. Riskienhallinta tulee toteuttaa ensisijaisesti siten, että pohjaveden pilaantumisen mahdollisuus ehkäistään ennalta eikä riskiä jätetä pelkästään vahinkotilanteissa toteutettavien torjuntatoimenpiteiden varaan.

Ottamisalue sijaitsee Aluehallintoviraston päätöksen mukaisella vedenottamoiden kaukosuojavyöhykkeellä, jolloin maa-ainesten ottamiseen tulee olla vesilain mukainen Aluehallintoviraston lupa. Kaukosuojavyöhyke on perustettu nimenomaan turvaamaan vedenottamoiden vedenhankintaa ja suojaamaan niiden valuma- ja pohjavesialueita sellaiselta toiminnalta, joka voi vaarantaa pohjaveden määrää ja/tai laatua. Kaukosuojavyöhykkeellä tapahtuvaa toimintaa on tarkasteltava erityisesti siten, että voiko toiminta vaikuttaa vedenottamoiden toimintaan aiheuttaen riskin veden laadulle ja/tai määrälle.

Kaukosuojavyöhykkeen tarkoituksena on ennaltaehkäistä juuri tällaisia riskejä.

Vesilaitoksen näkemyksen mukaan alueella ei tule sallia toimintaa, joka tarpeettomasti lisää vedenottamoihin kohdistuvia riskejä tai joka voi heikentää tai vaikeuttaa nykyisen vedenhankinnan turvaamista. Tämä korostuu erityisesti nyt, kun haettavana oleva lupa koskee alueella jo harjoitetun maa-ainesten ottamisen jatkamista.

Vaikka Aluehallintovirasto on myöntänyt alueelle vesiluvan, kyseinen lupa ei sellaisenaan voi olla peruste maa-ainestenoton jatkamiselle. Vesiluvan voimassaolo ei poista tarvetta arvioida alueella jo toteutetun maa-ainestenoton vaikutuksia eikä haettavan uuden maa-ainestenoton vaikutuksia pohjaveteen ja vedenhankintaan.

Hakemuksessa ei ole myöskään esitetty riittävän tarkasti, kuinka paljon maa-ainesta kyseisiltä kiinteistöiltä on jo otettu. Lisäksi hakemuksessa pohjavedenpinnan korkeutta perustellaan yhden havaintoputken perusteella. Pohjaveden pinnankorkeutta ei kuitenkaan voida luotettavasti arvioida yhden mittapisteen perusteella, sillä pohjaveden pinta voi vaihdella merkittävästi alueen eri osissa. Tämän vuoksi on mahdollista, että maa-ainesten suunniteltu otto ulottuu kiinteistön joissakin kohdissa liian lähelle pohjaveden pintaa tai jopa sen alapuolelle, jolloin pohjaveden ja maa-ainestenoton väliin jäävä suojakerros jää liian ohueksi, jopa olemattomaksi. Yhden havaintoputken perusteella ei siten voida varmistua siitä, että riittävä suojakerros säilyy koko ottoalueella.

Vesilaitoksen näkemyksen mukaan tavoitteena tulisi olla olemassa olevien ottamisalueiden jälkihoito ja maisemointi sekä pohjavesialueen suojelun varmistaminen, ei maa-ainesten ottamisen jatkaminen ja siihen liittyvien riskien lisääminen. Vesilaitoksen toiminnan kannalta tärkeintä on nykyisen

vedenhankinnan ja vedenottamoiden toiminnan turvaaminen tulevaisuudessakin.

Pelkkä hakemuksessa esitetty yli neljän metrin suojakerros ei poista toiminnasta aiheutuvaa riskiä. Uuden ottomäärän hyväksymistä ei tule myöskään perustaa pelkästään suunniteltuun ottomäärään, vaan luvan harkinnassa tulee huomioida myös alueella jo toteutunut maa-ainestenotto ja sen vaikutukset.

Hakemuksessa todetaan, että ottamisalue sijaitsee tekopohjavesihanketta varten varatulla alueella. Hankkeella on merkittävä arvo tulevaisuuden vedenhankinnassa ja sen on arvioitu turvaavan noin 70 000 henkilön veden saannin. Alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteiden säilyttäminen on siten tärkeää myös tulevan vedenhankinnan kannalta. Vesilaitoksen näkemyksen mukaan näin merkittävää tulevaisuuden vedenhankintaa turvaavaa hanketta ei tule vaarantaa yksittäisen maa-ainesottoaikeen vuoksi ja se tulee ottaa lupaharkinnassa erityisen painavasti huomioon. Kyse on poikkeuksellisen merkittävästä yhteiskunnan toimintaan liittyvästä vedenhankintakohteesta. Jos alueen maaperää ja pohjavesiolosuhteita muutetaan maa-ainesten ottamisella nyt, ei ole varmuutta siitä, että alue voidaan myöhemmin palauttaa sellaiseksi, että tekopohjavesihanke voidaan edes toteuttaa suunnitellulla tavalla.

Kaikki alueella tapahtuva ottamistoiminta oheistoimintoineen aiheuttaa vaaraa 1. luokan pohjavesialueen vedenlaadulle ja vaarantaa vedenhankinnan kannalta tärkeiden vedenottamoiden toiminnan. Toimintaa ei tule sallia suunnitellussa laajuudessa eikä kyseisellä alueella. Kun huomioidaan ottamisalueen sijainti tärkeällä pohjavesialueella ja vedenottamoiden kaukosuojavyöhykkeellä, pohjaveden virtaussuunta vedenottamoita kohti, lähimpien vedenottamoiden läheisyys sekä alueen merkitys nykyiselle ja tulevalle vedenhankinnalle, vesilaitos katsoo, että haettu toiminta aiheuttaa liian suuren riskin vedenhankinnalle nyt ja tulevaisuudessa.

Vesilaitoksen näkemyksen mukaan alueella on jo nykyisellään liiallista maa-ainesten ottamista suhteessa alueen merkitykseen vedenhankinnalle. Alueella jo olevat maisemoimattomat ottamisalueet, joissa maa-ainesten otto on päättynyt tulee maisemoida ja jälkihoitaa asianmukaisesti.

Harjavallan kaupungin vesilaitos esittää maa-ainesluvan ja siihen liittyvän murskaustoiminnan hakemuksen hylkäämistä. Ottoalue on maisemoitava ja suojakerrospaksuudesta huolehdittava päättyneen luvan mukaisesti.

Lisätietojen antaja vesihuoltopäällikkö Marianna Aikala, p. 044 432 5383

Esittelijä tekninen johtaja

Oheismateriaalina Lausuntopyyntö liitteineen

Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää antaa lausuntonaan vesihuoltopäällikön laatiman, edellä esittelytekstissä olevan lausunnon ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano kaupunginhallitus

KH 12.10.2026 § 178
250/11.01.00.03/2026

Lisätietojen antaja	Kaupunginjohtaja Olli Luoma, puh. 044 432 5202
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Esityslistan liitteenä	Lausuntopyyntö liitteineen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus yhtyy kaupunkikehitys lautakunnan sekä teknisen lautakunnan lausuntoihin.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano Kokemäen kaupunki